

Lintuinfluenssa lähestyy Suomea – vaikuttaako se kevään luontoharrastuksiin?

Marja Hietala

Mistä oikein on kyse?

Lintuinfluenssa on lintujen virustauti, jonka aiheuttajina tunnetaan yli 140 erilaista virustyyppiä. Monia näistä viruksista esiintyy jatkuvasti luonnonvaraisilla linnuilla, ja ne aiheuttavat vain vähäisiä oireita siipikarjalla. Joskus tällaiset matalapatogeeniset virukset voivat kuitenkin muuttua korkeapatogeenisiksi, siipikarjassa vakavia epidemioita aiheuttaviksi. Tällainen virus on myös H5N1, joka on aiheuttanut siipikarjan epidemioita Aasiassa jo muutaman vuoden ajan ja Euroopassa viime syksystä alkaen. Ihmiseen virus tarttuu huonosti, edellyttäen läheistä kosketusta sairastuneisiin lintuihin. Virus voi kuitenkin muuntaa ihmisestä toiseen tarttuvaksi muodoksi, jolloin seurauksena voi olla maailmanlaajuinen pandemia.

Miten lintuinfluenssaa yritetään torjua?

Lintuinfluenssan leviämistä luonnonvaraisissa linnuissa tuskin voidaan millään keinoilla estää. Oleellista onkin mahdollisuuksien mukaan estää sen leviämistä siipikarjaan ja edelleen ihmisiin. Tähän pyritään mm. estämällä siipikarjan ja siipikarjatuotteiden kuljetukset tautialueilta muualle, kieltämällä käsittelemättömän siipikarjan lannan käyttö lannoitteena, rajoittamalla kansainvälistä lemmikkilintukauppaa, parantamalla siipikarjan kasvatusoloja, estämällä siipikarjan ja luonnonvaraisten lintujen kosketukset sekä seuraamalla ja tutkimalla luonnonvaraisia lintuja.

Suomi on hankkinut 1,3 miljoonaa hoitokuuria oseltamiviiri-influenssalääkettä pandemian varalle. Kyseinen lääke lieventää tavallisen influenssan oireita ja lyhentää taudin kestoa, ja laboratoriossa sen on todettu tehoavan myös H5N1-kantoihin. Ei kuitenkaan vielä tiedetä, tehoaako se lintuinfluenssaan yhtä hyvin kuin tavalliseen influenssaan. Missään tapauksessa ei suositella, että kansalaiset hankkisivat lääkettä varalle itse, koska silloin lääkkeen käyttö voisi olla epätarkoituksenmukaista ja johtaa tilapäiseen lääkepulaan, muiden infektioiden hoidon viivästymiseen sekä lääkeresistenssin kehittymiseen.

Täsmärokote pandemiaa vastaan voidaan kehittää vasta, kun pandemia on alkanut. Sitä ennen voidaan kuitenkin tehdä mallirokotteita erilaisista pandemiavirusehdokkaista, kuten juuri H5N1-viruksesta. Tätä rokotetta on myös Suomi päättänyt hankkia varastoon. Rokotteen lopullinen teho riippuu siitä, kuinka paljon todellinen pandemiavirus eroaisi rokotteen valmistuksessa käytetystä viruksesta. Myös täsmärokotteesta on jo tehty hollantilaisen rokotevalmistajan kanssa sopimus, jonka perusteella maahamme saadaan rokoteannos kaikille Suomessa pysyvästi asuville puolen vuoden kuluttua pandemian alusta.

Uskallanko matkustaa maahan, jossa lintuinfluenssaa on todettu?

Matkustusrajoituksia ei ole ainakaan toistaiseksi annettu maihin, joissa

on todettu lintuinfluenssaa. Yhdelläkään matkailijalla ei ole todettu tautia. (Mikäli tulevaisuudessa tilanne muuttuu, löytyy ajankohtaista tietoa mm. ulkoasiainministeriön internetsivuilta, <http://www.formin.fi/suomi/>). Matkan aikana tulee välttää kontakteja siipikarjaan ja villeihin lintuihin sekä lintujen tahrimien pintojen koskettelua. Raakaa tai huonosti kypsennettyä siipikarjan lihaa tai munia ei tule syödä. Kuumennus tuhoaa viruksen nopeasti. Käsien pesusta tulee huolehtia toki monesta muustakin syystä!

Uskaltaako lintuja enää ruokkia? Leviääkö tauti Suomeenkin?

Luonnonvaraisten lintujen välityksellä lintuinfluenssan ei ole varmuudella vielä kertaakaan todettu tarttuneen ihmiseen, vaan toistaiseksi kaikki tartunnat (yhtä vahvistamatonta lukuun ottamatta) ovat tapahtuneet siipikarjasta. Lintujen talviruokinnasta ei ole tarpeen lintuinfluenssan pelon vuoksi luopua, kuten ei pönttöjen siivouksesta tai uusien sijoittamisestakaan. Ruokintapaikan ja pönttöjen siisteydestä tulee huolehtia lähinnä salmonellavaaran vuoksi.

Tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että tauti leviää Suomenkin villilintukantaan. On esitetty, että sairastuneet linnut eivät jaksakaan lentää, mutta virusta voivat levittää ne tartunnan saaneet linnut, jotka eivät ole sairastuneet. Erityisesti vesilinnut levittävät virusta. Maa- ja metsätalousministeriö onkin nimennyt riskialueita, joille kerääntyy kevätmuuton aikana runsaasti vesilintuja. Näillä alueilla siipikarjaa ei saisi pitää ulkona kevätmuuton aikana. Lisäksi luonnonvaraisten lintujen pääsy siipikarjan ruokintatiloihin on estettävä, eikä siipikarjalle saa antaa käsittelemätöntä pintavettä vesistöistä, joihin luonnonvaraiset linnut pääsevät. Raisio sekä monet rannikon lähikunnat sijaitsevat riskialueella. Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos EELA tutkii jatkuvasti suomalaista siipikarjaa ja luonnonlintuja mm. lintuinfluenssan varalta.

Luontoharrastajien tekemät havainnot voivat olla tärkeitä lintuinfluenssan varhaisessa toteamisessa. Yksittäisistä kuolleista linnuista ei tarvitse ilmoittaa, mutta jos samalla alueella havaitsee useampia kuolleita lintuja, tulee ilmoittaa kunnaneläinlääkärille. Kuolleita lintuja ei pidä itse käsitellä.

Lähteitä ja lisätietoa:

BirdLife Suomi: <http://www.birdlife.fi>

Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos: <http://www.eela.fi>

Kansanterveyslaitos: <http://www.ktl.fi>

Maa- ja metsätalousministeriö: www.mmm.fi/lintuinfluenssa

Ministeriöt ovat päättäneet avata kansalaisille palvelupuhelimen lintuinfluenssaan liittyvissä kysymyksissä. Palvelunumerossa 0800-02277 vastataan arkisin klo 8-16. Puhelut ovat soittajille ilmaisia. Lisäksi kysymyksiä varten on avattu sähköpostiosoite lintuinfluenssa@mmm.fi.